

Hány lap képezi testszögleiteit? (Három.) Milyenek az egy csúcsban található élszögek? (Mind derékszögek.)

Hogy kapjuk meg a téglalapalapú hasáb felületét? (A háromféle téglalap területeit kétszer vesszük és összeadjuk.)

Hogyan számítjuk ki a téglalapalapú hasáb térfogatát? (Az alaplappal területét megszorozzuk a magassággal.)

Begyakorlás. Mennyi a téglalapalapú hasáb felülete és térfogata, ha:

a) alapélei 18 cm és 27 cm, magassága 45 cm?

b) alapélei 3·6 dm és 4·8 dm, magassága 7·2 dm?

(Egyet megcsinálunk az iskolában még gyakorlásul, a másikat házi feladatnak adjuk fel.)

M e s e d é l u t á n .

OKTÓBER HATODIKÁN.

— Mit olvasol, édes fiam?	Négyet köztük agyonlőttek,
— Egy gyönyörű tündérmesét.	Kilencet felakasztottak...
— Tedd le, tedd le! Olvasgasd ma	Bátran mentek a halálba,
Magyarország történetét.	Egy szóval se rimáinkodtak.
Olvasgass ma Damjanichról,	Zokogó szél sír a rónán,
Kiss Ernőről, Nagy Sándorról...	Bús panasza kél a halmokról...
Olvass, fiam, az aradi	Olvass, fiam, az aradi
Tizenhárom tábornokról.	Tizenhárom tábornokról.
Magyarország története	Tudod-e, hogy mért haltak meg
Hulló könnyel van leírva;	Azok a nagy, hős leventék?
A szabadság istennője	Jól jegyezd meg, jól tanuld meg;
Minden lapját tele sírta.	Mert a hazát hön szerették.
De egy sincsen olyan gyászos,	Szeresd te is... S a hősekért
Mint az, amely öröklük szól...	Ima szálljon ajakadról...
Olvass, fiam, az aradi	Tedd le azt a tündérmesét!
Tizenhárom tábornokról.	Olvass, fiam, az aradi
	Tizenhárom tábornokról.

(Pósa Lajos.)

A „Lenkey-huszárok“.

Mikor nálunk a szabadságharc kitört, magyar honvédekünk nagyrésze messze idegenben teljesített szolgálatot. Csak úgy hírből hallották, mi történik itthon, szép Magyarországon, Hanem egy költemény mégis csak eljutott hozzájuk, bármilyen messzire voltak is a magyar hazától. Ez a költemény pedig arról szólt, hogy ha rabok is voltunk mostanáig, most lerázzuk a rabszlancot s kardot kovácsolunk belőle, úgy várjuk az ellen-séget!

A jó magyar huszárok — mert persze, hogy huszárokról van szó! — összedugták fejüket erre, s elhatározták, hogy török-szakad, ők bizony nem maradnak továbbra is ebben az idegen országban, hanem hazamennek, hogy megvédelmezzék a magyar szabadságot. Egy Harsányi nevű őrmester rendezte a hazautazás terveit. Egy szép napon aztán lóra ült az egész magyar huszárszázad és teljes felszereléssel odavonult főhadnagya, Fiath Pompejus úr lakása elé. Mikor ez meghallotta lakása ajtaján a kopogtatást, riadtan kiáltott:

— Ki az? Ki van ott?

Harsányi őrmester halkán válaszolt:

— Tessék csak nyugodt lenni, főhadnagya uram, mi vagyunk, a század. Csak azért jöttünk, hogy egy kicsit magunkkal vigyük a főhadnagya urat is. Az egész század indulásra kész, már csak a főhadnagya urat várjuk.

— Igen ám, de mit szól majd ehhez a százados úr? — szólta megrémülve a főhadnagya. — Nem volna okosabb előbb Lenkey százados úrnak is szólni?

— Tessék csak ránk bízni a dolgot, elintézzük mi azt is, — szólta csendesen az őrmester.

A főhadnagya egy pillanat alatt végiggondolta a terv óriási merészségét, hogy ők innen, Gácsország legtávolabbi széléről szökjenek haza szép Magyarországra! — az majdnem lehetetlennek tűnt fel előtte. Hiszen napokig tart, amíg a magyar határra érnek, s a lovaknak, embereknek is kell enni... Mi lesz, ha felismerik a tervüket, észreveszik szökésüket? Katonának a szökésért golyó jár...

— Menjetek vissza fiaim, meggondoltam a dolgot — szólta a főhadnagya. — Ha kitudódna a dolog, valamennyiünket főbelőnének.

Az őrmester azonban nem tágitott, hanem tovább sürgette a tisztet.

— Készüljön a főhadnagya úr, mert kevés az időnk. Mi már határozotunk. Akármi történjék is, nekünk otthon kell lennünk, mert a haza hív bennünket védelmére...

Az utolsó szavak hatottak. A főhadnagya gyorsan öltözködött, kardot kötött és kérte, hogy vezessék elő lovát. Ha idegen hangzású volt is a neve, magyar szív dobogott az attilája alatt, s nem látott többé veszedelmet maga előtt, mihelyt huszársjai a hazát emlegették. Nem is telt bele öt perc, a főhadnagya már ott lovagolt a század élén s századosa lakása elé vezette a huszárokat. Lenkey százados nem tudott a dologról semmit, értelmezően meglepődött, amikor megtudta, mit eszeltek ki emberei. A szívében ott dörömbölt a hazaszeretet hívó szava, de ott ellenkezett az adott szó, a katonaeskü is, amely visszatartotta. Ugy határozott, hogy marad, bármennyire fájjon is szíve, hogy nem mehet huszársjaival, amikor a haza szólítja fiait védelmére. De az eskü szent s ő nem akart még fájdalom árán sem véteni ellene!

— Nem mehetek veletek — szólt leverten a főhadnagyhoz, — hiszen megesküdtem a zászlóra, ha mindjárt idegen zászló is az, az eskü mégis szavamon fog...

— Akkor hát Isten áldjon százados uram! — szólt a főhadnagy s újra százada élére léptetve kilovagoltak a sötét városból, egyenesen a magyar határ felé.

Amint a huszárok dübörgése elhalkult, úgy erősödött a vágy a magyar huszárszázados szívében. Mit tegyen, csak esküje ne kötné, de így, nem teheti meg, hogy megszökjké adott szava, esküje elől... De aztán — maga sem tudta hogyan, erőt vett rajta valami, lovára kapott s százada után vágatott.

Közben az egész város felébredt, bármilyen óvatosan mentek is a huszárok. Egy század lónak patája éjnek idején meglehetősen zajt üt, erre ébredtek fel a városka lakói is, de a tábornok úr is. Nem tudta elképzelni, mi járásban lehetnek éjnek idején a huszárok, mikor ő nem adott parancsot semmiféle éjjeli gyakorlatra. Nem sokat gondolkozott, riadót fúvatott, de hiába, — Fiáth százada már túl jutott a városon és egyre közeledett Magyarország határa felé...

A tábornok emberei hamar utolérték Lenkey századost, s megmondták neki a tábornok szigorú parancsát, hogy nem lesz baja senkinek, csak forduljanak vissza, amíg nem késő.

Lenkeynek még nehezebb lett a szíve, most már a kapott parancsot is megszegje? Ilyet nem tehet meg egy magyar huszár!

Amit azonban nem tehet meg a magyar huszár, megteheti a magyar szív, amikor a haza dobogtatja meg azt.

Mikor utolérte századát, legényei közrefogták és így szóltak hozzá.

— A százados úr is magyar ember, mindig jó volt hozzánk, úgy bánt velünk, mintha apánk lett volna, de most — ne haragudjon meg érte, kérték szépen, de a veszedelembe jutott *édesanyánk* szólít haza.

Lenkey megpróbálta esküjére hivatkozva lebeszélni őket tervükről.

— Fiaim, esküt tettem, becsületszavamat adtam, inkább lőjetelek agyon, de hitszegő nem leszek soha!

— Hát ha csak ez a baj, — szólt mosolyogva Harsányi őrmester, — könnyen segíthetünk azon az eskün is. Elvisszük magunkkal a százados urat, akár akar, akár nem! Foglyul ejtjük s úgy visszük haza, mert csak nem hagyjuk itt az ilyen jó embert, amikor a hazának most minden derék fiára olyan nagy szüksége van!

Erre tisztelettudóan odaállt századosa elé s így szólt hozzá:

— Százados úr, tisztelettel foglyul ejtem, kérem, adja át kardját.

Lenkey szó nélkül teljesítette a kívánságot, de már ekkor a szeme is erősen fénylett valamitől...

Most már ott lovagolt ő is főhadnagya mellett a század élén. Három nap múlva már Máramarosszigeten jártak, ahol a jámbor népek azt sem tudták, hová tegyék örömükben a vitéz huszárokat!

További útjuk már diadalmenet volt az ország szívéig, Pestig. De cselekedetük nem maradt követés nélkül. Példájukon felbuzdulva egyre többen jöttek haza idegenbe vitt fiaink, hogy ott hagyva a fényes életet, itthon álljanak a kibontott szegényes magyar lobogó alá, amely a szívükhöz nőtt három színben ragogott, s amelyen ott lobogott Szűz Mária drága képe is.

Ilyen volt a magyar katona, ha mindjárt idegen köntöst is viselt, mert a szíve magyar maradt az idegen plundra alatt is!

CSATADAL.

Trombita harsog, dob pereg.
Kész a csatára a sereg.
Előre!
Süvít a golyó, cseng a kard.
Ez lelkesíti a magyart.
Előre!

Föl a zászlóval magasra,
Egész világ hadd láthassa,
Előre!
Hadd lássák és hadd olvassák,
Rajta szent szó van; szabadság!
Előre!

Aki magyar, aki vitéz,
Az ellenséggel szembe néz.
Előre!
Mindjárt vitéz, mihelyt magyar,
Ő s az Isten egyet akar.
Előre!

Véres a föld lábam alatt,
Lelőtték a pajtásomat,
Előre!
Én se leszek rosszabb nála,
Berohanok a halálba.
Előre!

Ha lehull a két kezünk is,
Ha mindnyájan ott vesszünk is;
Előre!
Hogyha el kell veszni, nosza,
Mi vesszünk el, ne a haza!
Előre!

(Petőfi Sándor.)

A hős trombitás.

Nemcsak a szabadságharcban harcoltak vitézül a magyar katonák, hanem a hozzánk közelebb álló világháborúban is, amikor északon, délen, keleten kellett védelmezni hazánkat az ellenség ellen. De a magyar honvéd mindig feltalálja magát akármilyen nehéz helyzetben is. Egy ilyen esetet mondok el most nektek, gyermekeim.

Lengyelországban történt, ahol oroszokkal kerültek